

Jablonecké hudební úterky

www.musicavaria.cz



Kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova

varhany Rieger Op. 2535, 1932

26. 8. 2025 ~ 17 hodin

Ivana Michalovičová

varhany

Petra Kujalová

varhany

P R O G R A M

Adolf Friedrich Hesse (1809–1863)

Fantasie c moll op. 35

Franz Schubert (1797–1828)

Fuga e moll D. 952

Johann Sebastian Bach (1685–1750)

Braniborský koncert č. 3 G dur BWV 1048 – I. věta
(pro čtyřruční varhany upravil F. Bräuer)

Gustav Adolf Merkel (1827–1885)

Sonáta d moll op. 30

(I. Allegro moderato, II. Adagio,
III. Allegro con fuoco – Fuga: Più moderato)

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Sonata da chiesa K 328

(pro čtyřruční varhany upravil M. Machella)

Camille Saint-Saëns (1835–1921)

Labuť z cyklu Karneval zvířat

(pro čtyřruční varhany upravil A. Därr)

Denis Bédard (*1950)

Sinfonietta

(I. Intrada, II. Scherzo, III. Hymne, IV. Carillon)



Ivana Michalovičová

Pochází z Prahy. Po gymnáziu absolvovala Pražskou konzervatoř, poté byla přijata na hudební fakultu pražské AMU, kde studovala pod vedením prof. Jaroslava Tůmy. V rámci studií absolvovala roční studijní pobyt ve francouzském Štrasburku (varhany u Aude Heurtematte). V současnosti je posluchačkou doktorského studia na HAMU. Zúčastnila se řady interpretačních kurzů vedených významnými varhaníky (L. van Doeselaar, L. Ghielmi, O. Latry, J. Essl, M. Schmeding, H. Vogel). Pravidelně vystupuje na koncertech u nás i v zahraničí, spolupracuje se sólisty a různými hudebními, zejména pěveckými tělesy (od roku 2006 spolupracuje se smíšeným sborem Gaudium Pragense). Je také členkou vokálně instrumentálního souboru Vox Clavium, složeného ze zpívajících hráčů na klávesové nástroje, který se zabývá interpretací středověké a renesanční hudby. Je jednou z varhanic francouzské farnosti v Praze. Pedagogicky působí v Praze.

Petra Kujalová

Studovala varhanní hru na Konzervatoři Brno u prof. Zdeňka Nováčka, s nímž nadále spolupracovala i na HF JAMU. V roce 2016 dokončila magisterské studium a v loňském roce tamtéž úspěšně završila i doktorské studium. Během své hudební kariéry se zúčastnila mnoha mezinárodních soutěží. Roku 2008 se stala vítězkou 2. kategorie Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena v Opavě a získala zvláštní ocenění Českého hudebního fondu za nejlepší provedení skladby Petra Ebena. V roce 2017 získala 2. místo a titul laureátky na Mezinárodní soutěži Leoše Janáčka v Brně. Pro Český rozhlas natočila skladby J. S. Bacha a Gastona Litaize. Absolvovala roční stáž na Académie supérieure de musique ve Štrasburku u Aude Heurtematte a rovněž studovala na Conservatoire à Rayonnement Régional v Paříži u Christoha Mantoux. Zúčastnila se mistrovských kurzů O. Latryho, H.-O. Ericssona, P. D. Perettiho. Ch. Bosserta aj. Aktivně se věnuje koncertní činnosti doma i v zahraničí.

Coby varhanní duo vystupují interpretky již od doby jejich zahraniční stáže v rámci programu Erasmus ve francouzském Štrasburku. Od té doby vystoupily na mnoha koncertech a festivalech u nás i v zahraničí (Kanada). Účinkovaly např. v rámci festivalu Concentus Moraviae, Varhanní Vyšehrad, Varhanní půlhodinky na Svaté Hoře u Příbrami, Audite Organum ad. Taktéž se jako varhanní duo úspěšně zúčastnily několika mezinárodních soutěží v komorní hře (Fanny Mendelssohn International Competition, VIII. Danubia Talents International Music Competition, France Music Competition – 1. ceny, Royal Maas International Music Competition – 3. cena).

Průvodní slovo

Od prvních desetiletí 19. století vzniká zejména na německém území mnoho čtyřručních skladeb pro varhany. V těchto dílech byla pedálová hra ve většině případů svěřena spodnímu hráči. Typickým příkladem této dobové praxe je *Fantasie c moll* op. 35 německého skladatele **Adolfa Friedricha Hesseho**. Jedná se o třídílnou skladbu s majestátním úvodem, lyrickou druhou částí a závěrečnou fugou. Hesse, který byl jedním z předních varhaníků své doby, působil zejména ve Vratislavi, často však jezdil koncertovat mimo jiné do Francie či Anglie, kde byl vysoce ceněn pro svou hráčskou techniku.

Franz Schubert, jeden z nejznámějších romantických kompozitů, je ve světě hudby proslulý jako autor symfonické, komorní, zejména pak písňové tvorby. Pro varhany zanechal pouze jedinou skladbu, čtyřruční, rozsahem spíše drobnější *Fugu e moll* D. 952, kterou složil v závěru svého života. O jejím vzniku se dovídáme díky svědectví Schubertova přítele a skladatele Franze Lachnera: „V roce 1828, 3. června, jsme byli Schubert a já pozváni redaktorem *Modezeitung*, panem Schickhem, na výlet do Badenu nedaleko Vídně. Večer nám Schickh řekl: ‚Zítřka ráno pojedeme do Heiligenkreuzu, abychom si poslechli tamější slavné varhany. Možná byste oba mohli složit malou skladbu a zahrát ji tam?‘ Schubert navrhl složit čtyřruční fugu, kterou oba dokončili kolem půlnoci. Následujícího dne [...] jsme odjeli do Heiligenkreuzu, kde byly obě fugy provedeny za přítomnosti několika mnichů.“

Známý Braniborský koncert BWV 1048 **Johanna Sebastiana Bacha** vznikl v letech 1719 až 1720 v době skladatelova pobytu v Köthenu, kde působil jako kapelník a ředitel komorní hudby na dvoře knížete Leopolda Anhaltsko-Köthenského. Pochází z cyklu šesti instrumentálních koncertů, představujících jeden z vrcholů barokní instrumentální tvorby. Jejich vznik inicioval braniborský markrabě Christian Ludwig při svém krátkém setkání s Bachem v Berlíně. Vžil se pro ně název Braniborské koncerty, který poprvé použil Bachův životopisec Philipp Spitta v 70. letech 19. století. Dnes zazní první věta výše zmíněného koncertu BWV 1048 v transkripci Felixe Bräuera. Zajímavostí je, že Bach tuto větu použil jako sinfonii (předehru) ke své kantátě *Ich liebe den Höchsten von ganzem Gemüte* BWV 174.

Gustav Adolf Merkel, od jehož úmrtí uplyne letos 140 let, byl německý skladatel, varhaník a pedagog. Jeho hlavním působištěm se staly Drážďany, kde zastával dvě varhanická místa (v katolickém dvorním kostele a v protestantském kostele sv. Kříže) a vyučoval na konzervatoři. Jeho skladatelský věhlas započal účastí ve skladatelské soutěži vyhlášené v roce 1857. Její podmínkou bylo vytvořit třívětou varhanní sonátu pro čtyři ruce, přičemž pedálový part měl být spravedlivě rozdělen mezi oba varhaníky a třetí věta musela být napsána ve formě fugy. Merkel podmínky splnil, soutěž vyhrál a získal za svoji Sonátu d moll první cenu v hodnotě 20 dukátů.

Wolfgang Amadeus Mozart se tvorbě pro varhany věnoval v míře obvyklé pro klasicismus, tedy pouze okrajově. Ač sám schopný varhaník, pro velké varhany nesložil jedinou skladbu. Na varhany se hrávají tři jeho poměrně rozsáhlé skladby určené původně pro tzv. flétnové hodiny, tehdejší módní hudební hračku. Dále jsou varhany významněji zastoupeny v jeho sonátách da chiesa (chrámových sonátách) pro smyčce a varhany, které se hrávaly v rámci mše mezi čtením a evangeliem. Jde o jednověté, nepřiliš rozsáhlé skladby rychlého tempa. Mozart jich v letech 1772 až 1780 zkomponoval pro Salcburk sedmnáct. V prv-

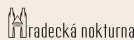
ních sonátách je varhan užito pouze coby nástroje hrajícího basso continuo, tedy tvořícího harmonickou podporu v souboru, postupně se však úloha královského nástroje stává stále více důležitou.

V únoru roku 1886 v malé rakouské vesnici zkomponoval francouzský skladatel, klavírista, varhaník a hudební kritik **Camille Saint-Saëns** hudební suitu Karneval zvířat (s podtitulem Velká zoologická fantazie), zamýšlenou od počátku jako hudební žert a určenou pro více méně soukromá provedení u jeho přátel. Saint-Saëns, ve své době bez přehánění klíčová autorita francouzské hudby, trval na tom, že skladba smí být publikována až po jeho smrti, domníval se totiž, že by ona hudební hříčka mohla pokazit jeho pověst „seriózního“ skladatele. Výjimkou byla předposlední část cyklu Labuť, již skladatel svolil vydat ještě za svého života. V originále byla tato část, charakteristická půvabnou, elegantně klenutou melodií, mající evokovat labuť plující po vodě, určena violoncellu s doprovodem dvou klavírů. Paradoxem je, že se Karneval zvířat nakonec stal Saint-Saënsovou patrně nejpopulárnější skladbou... Po jeho veřejné premiéře rok po smrti svého autora, psal list Le Figaro: „Nelze ani popsat výkřiky nefalšované radosti nadšeného publika. Od první do poslední noty se jedná o nepřetržitý proud té nejvznešenější komedie. [...] I ve chvíli, kdy mistr žertuje, nezapomíná nikdy, že je mistrem.“

Dénis Bédard je současný kanadský skladatel a varhaník. Prvního hudebního vzdělání se mu dostalo na konzervatoři v rodném Québečku (obdržel zde první ceny za varhany, cembalo, komorní hudbu, kontrapunkt a fugu). Své znalosti si dále rozšířil studiem v Paříži, Montréalu a Amsterdamu. Jako pedagog působil na québecké konzervatoři a na univerzitě ve Vancouveru. Od roku 2001 působil Bédard přesně dvacet let jako titulární varhaník a regenschori vancouverské katedrály Holy Rosary. Jeho skladatelské dílo zahrnuje skladby komorní (hojnou část tvoří skladby varhanní), orchestrální a vokální. Jeho Sinfonietta pochází z roku 1993 a je typickou kompozicí svého autora, pro nějž je charakteristický posluchačsky vstřícný, v zásadě tonální a melodický hudební jazyk a formální přehlednost.

Přejeme Vám radost z poslechu!

MUSICA
VARIA



© MusicaVaria 2025

Koncert je připraven ve spolupráci s Římskokatolickou farností děkanství Jablonec nad Nisou.

Podporují nás:

Agentura Recese, Hrdecká nokturna.

Typo: Graphis DTP studio

www.musicavaria.cz